

تحولات بی‌سابقه در مناطق آزاد؛ تراز تجاری مثبت ۸۹ میلیارد دلاری در ۷ سال

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل منطقه آزاد چابهار به نقل از ایرناپلاس، مناطق آزاد محدوده‌های جغرافیایی هستند که با هدف حمایت از صنعت داخلی و تسهیل واردات، صادرات و ترانزیت کالا غالباً در نزدیکی مرزها و مبادی گمرکی ایجاد شده و قوانین محدودتر و تشریفات گمرکی ساده‌تری نسبت به سرزمین اصلی دارند. این محدوده‌ها از شمول بسیاری از قوانین سرزمین اصلی خارجند و به سبب تسهیلات، امکانات، معافیت‌ها و امتیازهای در نظر گرفته شده برای آنها، می‌توانند بستر مناسبی برای تولیدکنندگان کالاهای صادراتی، بازرگانان و فعالان صنعت ترانزیت ایجاد کنند.

تمرکز اصلی در توسعه این مناطق، بر تشویق صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی، جذب سرمایه و فناوری‌های خارجی و تقویت کانال‌های ترانزیتی متمرکز است. کیش، قشم، چابهار، ارس، انزلی، اروند، ماکو و شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)، در حال حاضر هشت منطقه آزاد تجاری-صنعتی ایران را تشکیل می‌دهند.

سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق آزاد ۸ برابر شده

طبق آمارها، از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ سرمایه داخلی جذب شده در مجموع مناطق آزاد کشور ۸۵ هزار میلیارد تومان به‌علاوه ۲۵ میلیارد دلار بوده است. همچنین نزدیک به ۵,۵ میلیارد دلار در این سال‌ها سرمایه خارجی در مناطق آزاد جذب شده است.

دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به تازگی اعلام کرده، جذب سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق آزاد در دولت تدبیر و امید نسبت به زمان آغاز کار دولت ۷۸۱ درصد افزایش یافته است. ارزش سرمایه‌گذاری خارجی محقق شده در مناطق آزاد در سال گذشته به ۲۱۱ میلیون دلار رسید که نسبت به ابتدای روی کارآمدن دولت در سال ۱۳۹۲ که ۲۷ میلیون دلار بوده، ۷۰۸۱ برابر افزایش یافته است.

در هفت سال گذشته ارزش صادرات غیرنفتی از مبدأ مناطق آزاد به خارج کشور ۱۳۶ میلیارد دلار و ارزش واردات به این مناطق ۴۷ میلیارد دلار بوده است. همان‌طور که آمارها نشان می‌دهد بر خلاف کلیشه‌ای که برخی علاقه دارند درباره مناطق آزاد جا بیندازند، تراز تجاری مناطق آزاد در طول سال‌های یاد شده مثبت ۸۹ میلیارد دلار بوده است.

همچنین اشتغال ایجاد شده در مناطق آزاد در طول هفت سال گذشته ۱۸۰ هزار نفر بوده و اکنون ۵۱۲ هزار نفر به‌طور مستقیم در بخش‌های غیردولتی مستقر در مناطق مشغول به کارند. توجه به اقتصاد دانش‌بنیان یکی از سیاست‌هایی بوده که در این مناطق در پیش گرفته شده، به‌طوری که ۲۲۱ واحد تولیدی فناور و ۴۴۸ واحد نوپای نوآور در این مناطق جذب شده‌اند و اکنون مشغول به فعالیتند.

مناطق آزاد و کمک به پیشگیری از کرونا

مناطق آزاد در تولید و واردات کالاهای بهداشتی مربوط به پیشگیری از کرونا نیز ایفای نقش کردند. بنا بر اظهارات مرتضی بانک دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، ۶ میلیون و ۸۱۱ هزار و ۳۶۷ تن الکل، ژل، وایتکس و آب ژاول از اسفندماه سال گذشته تا پایان مردادماه امسال در مناطق آزاد تولید شده و ۲ میلیون و ۴۱۸ هزار و ۷۷۹ تن نیز از همین مواد از طریق مناطق آزاد وارد کشور شده است.

مناطق آزاد در این زمان ۱۰ میلیون و ۵۱۵ هزار و ۴۰۰ عدد دستکش، لباس بیمارستانی و ماسک تولید کرده و ۳۲ میلیون و ۶۰۳ هزار و ۸۰۰ عدد از همین نوع محصولات وارد کشور کرده که در سلامت مردم کشور بسیار مفید بوده است.

چرا باید در مناطق آزاد تجاری و صنعتی سرمایه‌گذاری کرد؟

از آنجایی که مدیریت هر منطقه آزاد برعهده یک سازمان واحد، تحت عنوان سازمان منطقه آزاد است، این موضوع باعث می‌شود شرایط و روند سرمایه‌گذاری و تأسیس کسب‌وکار، در مناطق آزاد ایران بسیار سریع‌تر و ساده‌تر از سرزمین اصلی باشد.

برای نمونه، امکان ثبت و مالکیت ۱۰۰ درصدی شرکت توسط افراد یا شرکت‌هایی با تابعیت غیر ایرانی، آزادی کامل در ورود و خروج سرمایه و سود حاصل از فعالیت‌های اقتصادی، دسترسی لجستیکی ویژه به کانال‌های ترانزیتی آسیا و اروپا، معافیت گمرکی و تشریفات ساده‌تر در واردات مواد اولیه و ماشین‌آلات تولید، معافیت گمرکی و تشریفات ساده‌تر در صادرات و بازصادرات کالا، معافیت از پرداخت مالیات بر درآمد و دارایی‌ها به مدت ۲۰ سال از زمان تأسیس، پیروی از قوانین کار مخصوص مناطق آزاد تجاری و صنعتی، بهره‌مندی از خدمات بانکی و پولی انعطاف‌پذیر و مبادلات ارزی آسان از طریق بانک‌های ایرانی و شعب آنها در منطقه و کشورهای خارجی از جمله مزایای سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد کشور به شمار می‌روند.

مزیت نسبی هر منطقه آزاد را بشناسیم

علاوه بر کلیات و اهداف کلان یاد شده، هر یک از این مناطق، با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی، اقلیمی و اجتماعی، اهداف و مأموریت‌های مخصوص به خود را دنبال می‌کنند. این اهداف با توجه به شرایط خاص و مزیت‌های نسبی هر منطقه تعیین شده است.

برای نمونه از مزیت‌های نسبی منطقه آزاد کیش می‌توان به دسترسی به بازار مصرفی کشورهای حاشیه خلیج فارس و کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، جاذبه‌های تفریحی و گردشگری گوناگون و دسترسی آسان و سریع به زیرساخت حمل‌ونقل ترکیبی سرزمین اصلی اشاره کرد.

درباره مزایای اختصاصی منطقه آزاد قشم می‌توان دسترسی به آب‌های بین‌المللی و تسهیلات بندری برای کشتی‌های بزرگ با ظرفیت بالای ۱۰۰ هزار تن، ظرفیت بالای سیاحتی، تفریحی و گردشگری با توجه به منابع طبیعی، تاریخی و فرهنگی جزیره و همچنین ظرفیت بالقوه در زمینه پرورش آبزیان دریایی را برشمرد.

از مزایای اختصاصی منطقه آزاد ماکو نیز می‌توان به وجود مرز تجاری بازرگان به عنوان بزرگ‌ترین مرز زمینی کشور و دروازه اروپا، بهره‌مندی از اراضی حاصل‌خیز کشاورزی و اقلیم و آب‌وهوای متعادل و دسترسی مناسب به منابع آبی اشاره کرد.

وجود صنایع پتروشیمی و پالایشگاهی پیشرفته، وجود صنایع سنگین فولاد در منطقه، وجود صنایع دریایی با قابلیت ساخت سکوها سنگین در بندر خرمشهر، دسترسی به رود کارون به عنوان تنها رود قابل کشتی‌رانی ایران و همچنین اسکله‌های بندری مجهز و مکانیزه از جمله مزایای اختصاصی منطقه آزاد اروند است.

درباره مزایای اختصاصی منطقه آزاد ارس می‌توان به مواردی همچون نزدیکی به بازار مصرفی ۴۰۰ میلیون نفری کشورهای مستقل مشترک‌المنافع، شبکه ریلی متصل به خط آهن سراسری سرزمین اصلی، منابع غنی آب، دشت‌های وسیع کشاورزی و آب و هوای معتدل کوهستانی و ظرفیت‌های گردشگری متنوع در حوزه‌های تاریخی، فرهنگی، طبیعی و سلامت اشاره کرد.

هم‌جواری با بنادر آستراخان و لاگان روسیه، کراسنودسک ترکمنستان، آکتائو قزاقستان و باکو آذربایجان، نزدیکی به بزرگ‌ترین ذخایر نفت و گاز دریای خزر، برخورداری از زیرساخت حمل و نقل دریایی، هوایی، جاده‌ای و ریلی نیز از مزایای اختصاصی منطقه آزاد انزلی به شمار می‌رود.

منطقه آزاد چابهار نیز از مزایای مختلفی برخوردار است؛ از جمله قرارگیری در نقطه اتصال کریدور شرق ایران به آب‌های آزاد، نزدیک‌ترین بندر به بازارهای آسیای میانه و افغانستان، ارتباط چند وجهی حمل‌ونقل از طریق هوا، زمین و دریا، نزدیکی به کشورهای پرجمعیت در حال رشد در جنوب آسیا (هند و پاکستان)، نزدیکی به بزرگ‌ترین منابع انرژی جهان در خلیج فارس و نزدیکی به مراکز بین‌المللی ساخت و تعمیر کشتی.

چشم‌انداز پیش رو

از مردادماه سال گذشته تا پایان سال جاری برنامه‌هایی برای رونق تولید در مناطق آزاد در نظر گرفته شده که برخی از آن‌ها تاکنون به نتیجه رسیده است.

در این رابطه بهره‌برداری از مازول‌های اقتصادی پنجره واحد الکترونیک خدمات، تدوین سند و توسعه اقدامات نقش‌آفرینی مناطق آزاد در توسعه مبادلات تجاری با اوراسیا و ایجاد مراکز نوآوری و فناوری مطابق دستورالعمل جهت حمایت از کارآفرینی نوآورانه و فناورانه قابل ذکر است.

همچنین موارد مختلفی در دستور کار قرار دارد تا در پایان برنامه بتوان ظرفیت‌های مناطق آزاد را بیش از پیش به بهره‌برداری رساند؛ مواردی از جمله استانداردسازی فرآیندهای درون سازمانی سرمایه‌گذاری و حذف ضوابط اضافی، راه‌اندازی مراکز نوآوری و فناوری، ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری جسورانه، روان‌سازی فرآیند ثبت سفارش و تثبیت و افزایش ارزش اختصاص یافته، بهره‌برداری از صندوق حمایت و ضمانت فعالان اقتصادی مناطق آزاد، استقرار بورس بین‌الملل، بهینه‌سازی فرآیند گمرکی، توسعه اقدامات بازاریابی بین‌المللی و استقرار شرکت‌های مدیریت صادرات و مبادلات مبتنی بر ارزشهای دیجیتال و رمز پایه.

از مهم‌ترین برنامه‌های در نظر گرفته شده سال جاری برای مناطق آزاد اجرای ۳۱۰ پروژه سرمایه‌گذاری به ارزش ۶۲ هزار میلیارد تومان و ۴۸۳ میلیون یورو و ۶۶ هزار نفر اشتغالزایی در چارچوب برنامه است.

